

PPP konsultatīvās padomes 17.06.2010 sēde

(Finanšu ministrija, 304.telpa, 15:30)

Darba kārtība:

1. Reģistrācija, darba kārtības apstiprināšana.
2. PPP projektu īstenošanas iespējas 2010. un 2011.gadā.
3. Finanšu ministrijas plānotās darbības PPP politikas ieviešanā.
* padomē pārstāvēto institūciju aktivitātes PPP kontekstā.
4. Centralizēta pieeja finanšu instrumentu piesaistē publiskajā sektorā.
5. Priekšlikumi nākamās sēdes darba kārtībai.

Apskatītie jautājumi:

Sēdes 2.punkts – PPP projektu īstenošanas iespējas 2010.un 2011.gadā.

Īstenojot galvenos 2009.gada budžeta grozījumos paredzētos pasākumus, lai samazinātu saistības un minimizētu vidēja termiņa riskus, tika noteikts ierobežojums publiskās un privātās partnerības (PPP) projektu īstenošanai:

1. 2009.gada 8.septembrī Ministru kabinets pieņēma lēmumu 2009.gadā vairs neuzsākt PPP projektus, ja potenciālais PPP līgums paredz samaksu par PPP līguma izpildi veikt no valsts, pašvaldības vai cita publiskā partnera budžeta līdzekļiem. Kā izņēmums ir četru pirmsskolas izglītības iestāžu būvniecības un apsaimniekošanas projekts, kā īstenošanas līgums tika noslēgts 2009.gada 25.jūnijā.
2. Atbilstoši Latvijas valdības 2010.gada 22.janvāra vēstulei Starptautiskajam Valūtas fondam, arī 2010.gadā paredzēts neuzsākt jaunu PPP projektu īstenošanu, izņemot koncesijas, kurās vispārējās valdības (*general government*) sektors neuzņemas riskus vai saistības.

Š.g. maija-jūnija Starptautiskā valūtas fonda un Eiropas Komisijas vadītās starptautiskās aizņēmuma programmas partneru pārskata misijas Latvijā ietvaros ir notikušas vairākas tikšanās, kuru ietvaros arī pārspriesti PPP saistītie jautājumi, tajā skaitā Finanšu ministrijas apzinātie „iesāktie” PPP projekti, kuru īstenošana tika akceptēta valdībā pirms noteikta ierobežojums PPP projektu īstenošanai:

- Valsts policijas Vidzemes reģiona Galvenās policijas pārvaldes (Valmiera) administratīvo ēku kompleksa projektēšanas un būvniecības, finansējuma piesaistes un apsaimniekošanas projekts (*lēmums – 2006.gada 15.augustā*);
- Autoceļa E77/A2 posma Rīgas apvedceļš - Sēnīte projektēšanas, būvniecības, finansējuma piesaistes un uzturēšanas projekts (*lēmums – 2007.gada 4.decembrī*).

Valdība, izstrādājot 2011.gada budžetu, plāno veikt pasākumus, kas nepalielinātu kopējo valsts saistību apmēru atbilstoši budžeta likumā noteiktajam, kā arī statistiskās uzskaites metodikai ESA-95. Šis ierobežojums noteikts, ņemot vērā tālāko ekonomikas attīstību un valsts budžeta izpildi.

Līdz ar to noteiktais PPP projektu īstenošanas ierobežojums nav jāuztver kā „attieksme” pret PPP kopumā, bet kā kopējo valsts saistību apmēra nepalielināšana turpmākajos gados Latvijas valdības īstenotās ekonomikas atveseļošanas politikas ietvaros.

PPP projekti tiek uzskaitīti kā ilgtermiņa saistībās (atbilstoši Ministru kabineta 2009.gada 3.oktobra noteikumiem Nr.1127 „Noteikumi par budžeta pieprasījumu izstrādāšanas un iesniegšanas pamatprincipiem” valsts pamatbudžeta un speciālā budžeta ilgtermiņa saistībās tiek atspoguļoti PPP saistību (PPP projekti) atšifrējumi sadalījumā pa pasākumiem norādot zemākajam plānošanas līmenim, ja programmai ir apakšprogramma, tad apakšprogrammas līmenim).

Sēdes 3.punkts – Plānotās darbības PPP politikas ieviešanā.

1. Par Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta līdzfinansētās programmas „Valsts un privātās partnerības veicināšana Latvijā” īstenošanu.

Atbilstoši Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras¹ sniegtajai informācijai Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta līdzfinansētās programmas „Valsts un privātās partnerības veicināšana Latvijā” ietvaros tiek īstenoti 13 apakšprojekti. 12 apakšprojektu ietvaros paredzēts izstrādāt finanšu un ekonomiskos aprēķinus, savukārt vienā – PPP projekta privātā partnera atlases procedūras dokumentāciju. Šobrīd jau trīs apakšprojektiem (Ādažu novada domes administratīvās ēkas būvniecība un apsaimniekošanas projekts, Jaunu ēku būvniecības, esošās infrastruktūras sakārtošanas un apsaimniekošanas sociālās aprūpes centrā Ķīši projekts un Rāznas nacionālā parka teritorijas apsaimniekošanas infrastruktūras izveides projekts) ir iesniegti noslēguma pārskati, kas tiek izvērtēti. Visiem apakšprojektiem jābūt īstenotiem līdz 2011.gada 30.aprīlim.

Pēc ministrijas rīcībā esošās informācijas, lielākā daļa no projektiem, kuriem minētās programmas ietvaros tiek izstrādāta dokumentācija, varētu tik īstenoti pēc 2011.gada.

Apakšprojektu saraksts pielikumā.

2. Par veikto pašvaldību aptauju saistībā ar PPP izmantošanas iespējām.

Atbilstoši Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas² sniegtajai informācijai, aptaujā „Par publiskās un privātās partnerības attīstības iespējām pašvaldībās” piedalījās 73 pašvaldības (no 118), tajā skaitā 8 republikas pilsētas. Savu funkciju nodrošināšanu nākotnē, izmantojot PPP, saistīja 44 pašvaldības. Savukārt PPP koncesijas projektos gatavas piedalīties 30 pašvaldības, t.sk. saistībā ar infrastruktūras attīstību (kura varētu būt atbalstīta no Kohēzijas fonda) ir plānots izmantot PPP koncesiju šādās jomās:

- sabiedriskais transports (autopārvadājumi) – 8 pašvaldības;
- ceļu, tiltu un autostāvvietu renovācija un apsaimniekošana – 13 pašvaldības;
- ostas un lidostas – 6 pašvaldības;
- dzelzceļš – 3 pašvaldības;
- sakari – 3 pašvaldības;
- ūdensapgāde – 6 pašvaldības;
- atkritumu apsaimniekošana – 6 pašvaldības;
- energoapgāde – 5 pašvaldības.

Aptaujas anketa pielikumā.

Sīkāku informāciju par aptaujas rezultātiem varētu sniegt Publiskās un privātās partnerības asociācija.

3. Par aktivitātēm Kohēzijas fonda projekta Nr.2005/LV/16/C/PA/001 „Tehniskā palīdzība Kohēzijas fonda vadošajai iestādei Latvijā” ietvaros.

Ministrija Kohēzijas fonda projekta Nr.2005/LV/16/C/PA/001 „Tehniskā palīdzība Kohēzijas fonda vadošajai iestādei Latvijā” ietvaros ir paredzējusi:

1. Veikt pētījumu par Kohēzijas fonda, citu ārvalstu finanšu palīdzības un instrumentu finansējuma piesaisti PPP projektiem – gūt neatkarīgu ekspertu sniegtu analītisku izklāstu ar secinājumiem un rekomendācijām kā praktiski var tikt nodrošināta Kohēzijas fonda, kā arī citu līdzīgu ārvalstu finanšu instrumentu un palīdzību, finansējuma piesaiste PPP projektiem.

Tas ir jo īpaši aktuāli, jo Eiropas Savienības fondi šobrīd ir nozīmīgākais investīciju avots Latvijā. Arī Valsts stratēģiskajā ietvardokumentā 2007.-2013.gada periodam (apstiprināts ar Ministru kabineta 2007.gada 29.oktobra rīkojumu Nr.669) noteikts, ka ilgtspējīgai finanšu politikai svarīgs nosacījums 2007.-2013.gada periodā būs PPP risinājumu pielietojums dažādu sabiedrības interesēm atbilstošu attīstības projektu īstenošanai un tādēļ īpaši atbalstāmas būtu tās

¹ Inta Prauliņa, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras Struktūrfondu ieviešanas departamenta Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta programmas vienības projektu vadītāja

² Ieva Dēze, Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas Attīstības instrumentu departamenta Nacionālo un ārvalstu atbalsta instrumentu nodaļas vecākā referente

Struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzfinansētās iniciatīvas, kas papildus publiskajam finansējumam (Eiropas Savienības un Latvijas) mobilizē arī privāto finansējumu.

2. Izstrādāt 3 standartizētās PPP projekta privātā partnera atlases procedūras dokumentācijas (koncesija, partnerības iepirkums, institucionālā) noteiktajās Kohēzijas fonda prioritārajās jomās: ņemot vērā veikto pašvaldību aptauju, tās būtu transporta sistēmas attīstība, kā arī ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu attīstība.
3. Izstrādāt vairākus metodoloģiskos materiālus, kas būtu pielietojami Centrālās finanšu un līgumu aģentūras kā PPP likumā minētās uzraudzības institūcijas, tajā skaitā PPP kompetences centra, funkciju nodrošināšanā attiecībā uz PPP projektu finanšu un ekonomiskajos aprēķinu izvērtēšanu, koncesijas procedūras dokumentācijas, kā arī PPP līguma un tā grozījumu izvērtēšanu.

Visa minētā dokumentācija varētu tikt izstrādāta līdz š.g. beigām.

4. Par grozījumiem Publiskās un privātās partnerības likumā.

Ministrija ir izstrādājusi grozījumus PPP likumā, kas pēc būtības neatšķirsies no veiktajiem grozījumiem Publisko iepirkumu likumā (2010.gada 15.jūnijā ir stājies spēkā 2010.gada 20.maija likums „Grozījumi Publisko iepirkumu likumā”, ieviešot Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 11.decembra direktīvas 2007/66/EK, ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā, prasības nacionālajos normatīvajos aktos).

Tāpat ar grozījumiem PPP likumā tiks pārņemtas Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 18.jūnija direktīvas 2009/52/EK, ar ko nosaka minimālos standartus sankcijām un pasākumiem pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu valstspiederīgos, kuri uzturas nelikumīgi, prasības. Papildus tiks precizēta atsauce uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 31.marta direktīvu 2004/17/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarē.

1.) Būtiskākās izmaiņas saistībā ar direktīvas 2007/66/EK ieviešanu PPP likumā būs tā saucamā pēclīgumiskās pārskatīšanas institūta ieviešana, kad ieinteresētās personas noteiktos gadījumos, kas saistīti ar būtiskiem PPP jomu (konkrētāk – koncesijas procedūru) regulējošo tiesību aktu pārkāpumiem, varēs iesniegt pieteikumus tiesā par publiskā partnera prettiesisku rīcību arī pēc tam, kad koncesijas līgums prettiesiski ticis noslēgts. Tas samazinās šādas prettiesiskas rīcības gadījumus, jo šādai rīcībai būs paredzētas nopietnas sekas, kas līdz šim nebija paredzētas. Līdz ar to tiks palielinātas komersantu tiesību aizsardzības iespējas. Iesniegumu izskatīšanas komisijas pieņemtos lēmumus varēs pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā, savukārt rajona tiesas spriedumus varēs pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā. Tiesa koncesijas līgumu varēs atzīt par spēkā neesošu, grozīt vai atcelt tā noteikumus vai saīsināt koncesijas līguma termiņu.

Papildus jau minētajiem grozījumiem PPP likumā tiks precizēta kārtība, kādā pretendenti, kas piedalās koncesijas procedūrā, tiek informēti par rezultātiem, paredzot, ka, paziņojot koncesijas procedūras rezultātus, izraudzītajam pretendētā jārādā izraudzītā piedāvājuma raksturojums un nosacītās priekšrocības, ja par piedāvājuma izvēles kritēriju noteikts saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums, bet noraidītajam pretendētā – iesniegtā piedāvājuma noradīšanas iemeslus. Tāpat publiskajam partnerim par obligātu pienākumu tiks uzlikts informēt pretendētus arī par termiņu, kurā persona var iesniegt sūdzību Iepirkumu uzraudzības birojā. Ņemot vērā iepriekšminētās informācijas nosūtīšanas veidu, tiks noteikts termiņš, kura laikā publiskais partneris nav tiesīgs slēgt koncesijas līgumu (10 dienas vai 15 dienas).

2.) Tāpat PPP likumā ir paredzēta jauna paziņojuma forma – brīvprātīgais paziņojums par koncesijas procedūras rezultātiem, kura saturu noteiks Ministru kabineta noteikumi. Brīvprātīga paziņojuma par koncesijas procedūras rezultātiem publicēšanas mērķis ir paredzēt iespēju ieinteresētajām personām apstrīdēt tādas koncesijas procedūras veikšanas pamatotību, kas veikta, npublicējot paziņojumu par uzaicinājumu piedalīties koncesijas procedūrā, kā arī pasargāt publisko partneri no tā kļūdas, piemēram, nepareizi vai nepamatoti piemērojot PPP likumā minētos likuma piemērošanas izņēmumus, gadījumā no smagām sekām (piemēram, līguma atzīšanu par spēkā neesošu).

3.) PPP likuma 28.pantā noteiktas stingrākas prasības attiecībā uz iesniegumu izskatīšanas komisijas locekļu un komisijas priekšsēdētāja izglītību un darba pieredzi, nodrošinot vēl profesionālāku iesniegumu izskatīšanu.

Šie grozījumi varētu tikt vizīti izskatīšanai Ministru kabineta sēdē jau nākamajā nedēļā kā kabineta lieta, lai līdz septembrim tos jau varētu pieņemt Saeimā.

5. Par pievienotās vērtības nodokļa piemērošanas iespējām attiecībā uz PPP projektiem.

Ņemot vērā uzsāktās diskusijas saistībā ar pievienotās vērtības nodokļa (PVN) piemērošanas iespējām attiecībā uz PPP projektu īstenošanu, ministrija uzskata, ka, ņemot vērā to, ka praksē pastāv dažādi PPP modeļi, kā arī PPP līgumos varētu būt noteikti papildu nosacījumi un detaļas, kas katrā atsevišķā situācijā varētu ietekmēt PVN piemērošanu, pašreiz PVN reglamentējošajos normatīvajos aktos nebūtu iespējams noteikt tādu regulējumu PVN piemērošanā, ko būtu iespējams piemērot visos PPP projektu gadījumos.

Kā risinājums varētu būt apgrieztās (reversās) PVN maksāšanas kārtības piemērošana PPP līguma ietvaros, ko šobrīd ministrija izskata kā ieviešamu būvniecības pakalpojumu līmenī. Tas nozīmē, ka PPP projekta ietvaros PVN par saņemtajiem būvniecības pakalpojumiem aprēķinātu un maksātu būvniecības pakalpojumu galasaņēmējs – publiskais partneris.

Prognozējams, ka apgrieztās (reversās) PVN maksāšanas kārtība būvniecības pakalpojumiem varētu stāties spēkā ar 2012.gada 1.janvāri.

Apgrieztās (reversās) PVN maksāšanas shēma pielikumā.

Sēdes 4.punkts – Centralizēta pieeja finanšu instrumentu piesaistē publiskajā sektorā.

Jautājums, par kuru šobrīd būtu svarīgi runāt ar iesaistītajām nozaru ministrijām un ekspertiem publiskajā finansēs, ir kompetences līmeņa paaugstināšana publiskajā sektorā. Tā kā vairākkārtīgi tiek atzīta kompetences un projektu pārvaldības nozīme investīciju attīstības sekmēšanā, būtisks nosacījums ir finansējuma piesaistes jautājums, kur svarīgs jautājums ir spēja stratēģisku jautājumu risināšana pēc iespējas īsākā laikā termiņā. Jautājums par publiskā sektora iespējām tai skaitā līdzekļu apgūšana no Eiropas Savienības fondiem, nacionālā un vietējā pašvaldību budžeta plānošana, privātā sektora finansējuma piesaiste un citi finanšu resursu sasaiste ar budžeta iespējām.

Izskatot Hipotēku un zemes bankas pārveides iespējas par Attīstības banku, kā viens no Attīstības bankas darbības virzieniem varētu būt arī ekspertīzes un kompetences nodošana sabiedriski nozīmīgiem projektiem – Attīstības bankas ietvaros varētu tik izveidots investīciju piesaistes koordinācijas mehānisms ar publiskā un privātā sektora spēlētāju līdzdalību tautsaimniecības attīstībai būtisku nozaru projektu īstenošanā.

Līdz gada beigām ir paredzēts izvērtēt iespējamās Attīstības bankas funkcijas.

Hipotēku un zemes bankas publisko investīciju projektu ekspertes Andras Feldmanes prezentācija.

Līdzīga PPP finansējuma piesaistes institūta veidošanas iespēja tiek apsvērta arī Lietuvā. Šogad sākumā tika izsludināts konkurss par ekspertu atlasīšanu, kuri veiktu padziļinātu izpēti šāda fonda veidošanā un darbībā.